

WÉBER ANIKÓ

Halász Margit: Kalandozó klasszikusok

Kortárs, 2015

WÉBER ANIKÓ (1988) Tatabánya

Milyen lehet Finnország Mikes Kelemen szemszögéből? Mit szólna Kazinczy Ferenc, ha Portugáliában a magyar szlenggel találkozna? Hogyan reagálna Csokonai Vitéz Mihály, ha Egyiptomban egy éjjel arra ébredne, hogy gyerekek fociznak az udvarában? Ezekre a kérdésekre ad néha humorba, néha pátoszba bújtatott választ legújabb könyvében Halász Margit, aki nyolc klasszikus író és költő stílusában meséli el úti kalandjait Finnországtól Törökországig.

Pál apostollal Skóciában, Janus Pannoniusszal Horvátországban, Mikes Kelemennel Finnországban, Kazinczy Ferencsel Portugáliában, Csokonai Vitéz Mihállyal Egyiptomban, Petőfi Sándorral a Tátrában, Mikszáth Kálmánnal Olaszországban, Ady Endrével Törökországban bonyolódik kalandokba a szerző. Az úti jegyzetek és levelek azonban jóval többek stílusgyakorlatoknál. A szövegekben ugyanis az említett klasszikusoknak nemcsak írói stílusuk, fordulataik, koruk nyelvezete és szóhasználata elevenedik fel, hanem személyiségük, a számukra fontos témák, őket foglalkoztató kérdések, gondolatok is. Az író egy-egy fejezetben sajátos minivilágot teremt a megidézett klasszikusok köré. Megemlíti életük fontos helyszíneit, dilemmáit, megidézi koruk híres személyeit, divatos műfajait, miközben a sorok között helyet kapnak 21. századi szereplők, történetek, tárgyak, az íróval való kapcsolata is.

Így a jegyzetekben, levelekben keveredik a modern és a klasszikus, a jelen és a múlt, a szerző és a megidézett régi nagyok élete, az olvasó számára pedig sokszor eldönthetlenné válik, éppen ki is az elbeszélő: egy 21. századi nő vagy az irodalomkönyvek lapjairól ismert klasszikus költő/író. Néha a kettő különválik, és egyértelmű, kinek a bújá-baja, emléke, véleménye áll a papíron, míg máskor eldönthetetlen, melyikük szólal meg. A korok, világlátások, szemszögek, nyelvezetek és jellegzetes szóhasználatok különös összemosása pedig megteremt a Halász Margit regényeiből is jól ismert humort, iróniát, néha már már groteszkbe forduló játékot.

„Ha a Szükszavú Öregnek képzelgése igaz, vagyis hogy egy-egy lélek átröpül új meg új személybe, akkor a mellettem napozó és folyton-folyvást SMS-ező édesanyába a lélek bizonyára egy elhott postagalambból vándorolt át, aki éjjel-nappal üzeneteket hordozott. Én magam ebben nem hiszek, de hát a természet már annyi csudadolgot szült. A parton piac, kocsmá, étterem. Gyűl az idegen sűrű tömeg-

ben ide. Ha ez így megy egész nyáron, olyan dúsgazdagok lesznek a boltosok, mint Cosimo Medici” – olvasható a Janus Pannonius stílusában írt „Kegyesszerelmetes Marcusom!”-nak szóló levelekben. Míg Mikszáth Kálmán tolla nyomán ez áll a papíron:

„Kedves Barátomkám! Esküszöm a sárga sapkámra, hogy a mai napomat megirigyelhetné tőlem sok zsíros arisztokrata. Velencében vagyok, édes barátom, Velencében. Este érkezém, holdbéli a táj. Kód kigyózik a Grand Canale felett. Emberek, gondolák, az összes hóbeleganc őszi. Persze, hisz október van. Annak is a vége. Krinolin és krinolin-talan keresztyény lelkek libbennek előttem.”

A szövegek közül több szempontból is kilóg vagy sokkal inkább kitűnik a Pál apostol stílusában megírt fejezet. Kilóg, mert az egyetlen szerző, aki nem sorolható a klasszikus magyar írók-költők sorába, és kitűnik, mert az egyik legjobban sikerült, legördülékenyebb és legolvashatóbb része a kötetnek. Talán amiatt, hogy Pál apostol – mint kiderül egy interjúból – a szerző egyik kedvence, vagy mert életének elemei kevésbé összegyűjthetőek és felidézhetőek: a szöveg csak úgy sziporkázik, és jóval nagyobb hangsúlyt kap az íróval jelenkor és a 21. századi történetek, dilemmák, természetesen apostoli tanácsok köntösébe bújtatva. Emellett erőteljesebben jelen vannak a táj, az ország jellegzetességei, titkai is a portugál, a horvát vagy az egyiptomi úthoz képest.

Halász Margit ügyesen egyensúlyozik a felvett szerep és saját írói személyisége, valamint a külső, a csomagolás és a mélyebb tartalom között. Ebből következik, hogy például a skót, a finn és a tátrai szövegekben az irodalmi kaland teljes, élvezetes stílusbravúr. Ezzel szemben más helyen, például a Kazinczyt, Janus Pannoniust idéző írásokban az egyensúly megbillen, és jóval többet kapunk a klasszikusok felidőzéséből, míg a jelenkor megfigyelései, a valódi helyszín jellegzetességei háttérbe szorulnak. Ezek a fejezetek pedig néha lassúvá, döcögőssé válnak.

A különbségek talán a könyv születésének eltérő okaira, céljaira vezethetőek vissza. Míg az irodalmi játék könnyeddé, élvezhetővé teszi a szövegeket, a túlsúlyba kerülő klasszikusok már az irodalomórát és a diákolvasókat célozzák. Mégis: akár egy tanuló, akár egy felnőtt olvasó veszi kezébe a kötetet, izgalmas útra indul, amelyen nyelvi bravúrral, összetett humorral, különleges tájakkal és híres magyar szerzőkkel fog találkozni.